

Posudek na rigorózní práci

„Vybrané souvislosti efektivity edukačních přístupů ve výchovném ústavu pro dívky“

kteřou předkládá Mgr. Alena Šteflová

Předložená rigorózní práce vychází z praxe a profesních činností autorky. Práce má charakter standardní teoreticko-empirické odborné studie. Z celé škály závažných otázek problematického vývoje dospívajících dívek, které se ocitají ve výchovných ústavech, vybrala autorka problematiku velmi obtížnou. Na jedné straně nelze opominout předchozí podmínky života dívek a na straně druhé je složité promítnout je do intervencí a podpory adekvátního začleňování dívek do interpersonálních a sociálních vztahů právě v instituci jakou je výchovný ústav.

V teoretické části práce si autorka relativně sevřeně vytváří východiska pro vlastní výzkumné šetření. Dotýká se problematiky socializace právě v období dospívání a to také v souvislosti s jejími problematickými projevy a poruchami chování. Tato část je standardně zpracovaná i prezentovaná. Dále se autorka zaměřuje na charakteristiku ústavní výchovy v obecné i konkrétní rovině ústavu, ve kterém působí, ke kterému se vztahují úkoly předložené práce. Otázkou zůstává, jaké jsou konkrétnější cíle výchovných ústavů - jistě mají souvislosti nejen společenské, výchovné, ale v podstatné míře též psychologické, které se odrážejí v individuální cestě životem každé dívky pobývající ve výchovném ústavu. S ohledem na sledování efektivity výchovného působení ústavů je nezbytně nutné vymezit, které aspekty efektivity sledujeme a jak se podílejí na cílech práce s dospívajícími dívkami.

Další část práce se věnuje vlastnímu šetření a začíná vymezením cíle, úkolů a předpokladů výzkumu. Tak, jak jsou formulovány předpoklady pro první výzkumný úkol, považovala bych za vhodné podobně vymezit předpoklady i pro druhý úkol výzkumného šetření. Metody, se kterými autorka pracovala byly vybrány vcelku adekvátně, stejně tak lze hodnotit jejich popis pro účely rigorózní práce. Výzkumná data byla získávána od dívek pobývajících ve výchovném ústavu a také byla dotazována kontrolní skupina stejně starých dívek. Oba soubory jsou dobře popsány a také v základních ohledech porovnány. Dále se setkáváme s údaji o průběhu a realizaci výzkumu, následují výsledky výzkumu a jejich stručný rozbor.

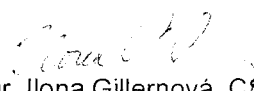
Mezi sledovanými soubory respondentek se vcelku jasně objevuje řada rozdílů, i když je třeba respektovat opatrnost ve vztahu k postupu sběru, počtu probandek apod. Samozřejmě nacházíme rozdíly ve výchovném působení rodičů, ukazují se velmi zajímavé výsledky při sledování zejména výchovného řízení matek dívek z výchovného ústavu. Výsledky vztahující se k efektivitě výchovného působení ústavu vycházejí z vyhodnocení Škály rizikového chování a podávají jen orientační nestrukturovanou informaci. Jistě by bylo užitečné podrobněji data zpracovat i s ohledem na data získaná pro první část výzkumu, jak ostatně sama autorka v kapitole 3.7. poznamenává. Výsledky výzkumu ilustrují přiměřeně zpracované kazuistiky, stručně podané příběhy tří dívek. Ukazují, jak složité je (ne-li velmi těžko možné) vstupovat do vývoje jednotlivých dívek v podmínkách výchovných ústavů a podpořit jejich adekvátní vstup do dospělosti.

V diskuzi je třeba adekvátně reagovat zejména na následující otázky: Které výsledky výzkumu lze včlenit do psychologické praxe výchovných ústavů pro dívky a jak? Na základě vlastních teoreticko-empirických i praktických zkušeností uveďte, jak je možné využít práci psychologa (nejen terapeutickou) s jednotlivcem a se skupinou ve prospěch individuálního rozvoje dospívajících? Které momenty tento proces usnadňují, které komplikují?

Závěr:

Mgr. Alena Šteflová předložila práci, která splňuje požadavky na rigorózní práce kladené. Doporučuji proto, aby se stala předmětem obhajoby v rámci rigorózního řízení na katedře psychologie UK FF v Praze.

Praha 15. 3. 2007

PhDr. Ilona Gillernová, CSc.